

مقدمه

حقوق کار در مسیر تحولات صنعتی و تحت عناوین و تعاریف متفاوتی همچون حقوق صنعتی ، حقوق کارگر ، حقوق اجتماعی شکل گرفته که هر یک از آنها تعاریف خاص خود را داشته اند . با این حال ، امروزه پیش بینی قواعدی که در خصوص روابط کارگر و کارفرما تدوین شده است را تحت عنوان حقوق کار نام گذاری نموده اند . اما شناسایی دقیق حقوق کار ، نیازمند ارائه تعریف دقیق و همه جانبه از حقوق کار می باشد تا همه منابع حقوق کار را شامل شود .

حقوق کار همانند سایر تعاریف حقوقی ، مشتمل بر سه رکن اساسی است که شامل ۱- **نوع رابطه کار ۲- مقررات کار و ۳- اهداف** است که این رشته از حقوق را ایجاد می کند . به همین دلیل ، برای ارائه تعریف دقیق از حقوق کار و موضوع آن بایستی مشخصات حقوق کار همچون نوع رابطه کار ، مقررات حقوق کار و اهداف حقوق کار را به صورت مجزا مورد بررسی قرار دهیم .

نوع رابطه کار در حقوق کار

- نوع رابطه کار را به جهات کمی و کیفی مورد بررسی قرار می دهیم که به طور خلاصه می توان گفت حقوق کار حاکم بر روابط بین کارفرمایانی است که دیگران را به کاری گماشته اند و کارگرانی که برای آنها کار می کنند . علاوه بر **رابطه کار تابع** در حقوق کار ، امروزه رابطه کار تنها شامل نوعی رابطه فردی میان کارگر و کارفرما نیست و محدود به واحدهای کوچک کارگاهی نمی باشد ؛ لذا با توسعه صنعت و ایجاد شدن واحدهای بزرگ کارگاهی روابط میان کارگر و کارفرما نوعی **رابطه جمعی کار** است . به این معنا که کارفرمایان برای روابط کار خود اصناف کارفرمایی تشکیل می دهند تا از منافع شغلی خود دفاع کرده و در مقابل ، کارگران نیز می توانند با گردهمایی با یکدیگر و ایجاد سندیکای کارگری ایجاد کنند و این موضوع سبب ایجاد نوعی رابطه کار می شود که به صورت جمعی واجد اثر خواهد بود .

مقررات حقوق کار

- به دلیل اینکه نفس رابطه حقوق کار میان کارگر و کارفرما نوعی رابطه ناعادلانه است که به منافع کارگران لطمه وارد می‌سازد ، لازم است تا دولت در این رابطه دخالت نموده و به نوعی حقوق کار عادلانه را تنظیم و تدوین نماید که دارای جنبه حمایت از کارگران باشد و نیازهای اساسی آنها را مد نظر قرار بدهد . علاوه بر این ، آمرانه بودن حقوق کار نیز موضوعی پذیرفته شده است که به معنای وضع مقررات الزام آور در حقوق کار و استقرار نظام نظارتی قوی در این خصوص است تا نتوان از مقررات و موازین حقوق کار تخلف نموده و بر خلاف آن توافقی انجام داد که به ضرر کارگران باشد . با این حال ، اصل سه جانبه گرای در حقوق کار ایجاب می‌کند که نمایندگان کارگران ، کارفرمایان و دولت با حضور خود و گفتگوی سه جانبه منافع شان را به نحو احسن تامین و تضمین نمایند که این موضوع در سازمان بین المللی کار تجلی یافته است .

اهداف حقوق کار

- برای شناسایی حقوق کار و مشخصات و موضوع آن ، بایستی با در نظر داشتن اهداف حقوق کار آن را مورد تعریف قرار داد . به طور کلی **نظم** ، **امنیت** و **عدالت** به عنوان مهم ترین اهداف حقوق ، در حقوق کار نیز مطرح می باشند . با این توضیح که رابطه کار میان کارگر و کارفرما سبب ایجاد منافع متضادی میان آنها می شود و به همین دلیل ، در صورتی که مقررات موضوع حقوق کار فاقد تضمینات اطمینان بخش برای کارگران باشد ، می تواند موجب بروز نا آرامی ها ، شورش و هرج و مرج هایی شود . علاوه بر این ، در قرون گذشته با توسعه حقوق شهروندان و پیش بینی امنیت در جنبه های مختلف ، **امنیت شغلی کارگران** نیز مورد توجه قرار گرفته است که شامل مؤلفه هایی همچون **بهبود شرایط کار** ، **حمایت از کارگران در مقابل اخراج** موضوعیت پیدا می کند . لازم به ذکر است که **عدالت اجتماعی** به عنوان سومین هدف حقوق کار و به عنوان یکی از مهم ترین اهداف آن ، برای از بین بردن اختلاف فاحش طبقاتی میان کارگران و کارفرمایان تدوین شده است .

تعریف حقوق کار

- توجه به مواردی که ذکر شد ، می توان به تعریف دقیقی از حقوق کار بر اساس قانون کار دست یافت که بر اساس آن ، " حقوق کار عبارت از مجموعه قواعد ، قوانین و موازین آمرانه ای است که به منظور حمایت از طبقه کارگر و با هدف استقرار نظم ، امنیت شغلی و عدالت اجتماعی تدوین شده است . حقوق کار بر روابط فردی و جمعی کارگران و کارفرمایان حاکم بوده و به بیان تدابیر و سیاست هایی می پردازد که دولت با به کار گیری آنها ، امور و مسائل مادی و معنوی کارگران را تضمین می کند